

การบริการสาธารณะและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของผู้ประกอบการ

Public service and Participation for the sustainable development of entrepreneurs

เนตรชนก สุนาสวน¹, อำนวย บุญรัตน์โมตรี², ชัยยงค์ พรหมวงศ์³ และ อนันต์ เตียวต้อย⁴

Nedchanok Sunasuan¹, Amnuoy Boonratmaitree², Chaiyong Promwong³ and Anan Tiewtoy⁴

^{1,2} วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{1,2} Rajamangala Rattanakosin College of Innovative Management, Thailand

³ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

³ Bangkokthonburi University, Thailand

⁴ นักวิชาการอิสระ

⁴ Independent Scholar

E-mail: ¹ne.ned.rcim2@gmail.com

Received January 22, 2022; Revised May 26, 2022; Accepted May 27, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการเสนอแนวคิดการบริการสาธารณะ และการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการ เพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างการจัดทำบริการสาธารณะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับพันธกิจของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาผู้ประกอบการให้เกิดความยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าการศึกษาการบริการสาธารณะเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของผู้ประกอบการ คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ การจัดกิจกรรมการให้บริการสาธารณะจะต้องมีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่มีการใช้สิทธิพิเศษแก่บุคคลหรือกลุ่มใดในลักษณะแตกต่างจากคนอื่น ๆ สามารถลดต้นทุนการจัดกิจกรรมหรือประหยัดค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ไป ในการบริการสาธารณะได้ และกิจกรรมดังกล่าวจะต้องมีความสะดวกต่อผู้รับบริการ ไม่เป็นการสร้างภาระยุ่งยากให้แก่ผู้ให้บริการมากเกินไป จึงจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อผู้ประกอบการใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสังคม 2. ด้านเศรษฐกิจ และ 3. ด้านสิ่งแวดล้อม สามารถทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้

คำสำคัญ: การบริการสาธารณะ; การมีส่วนร่วม; การพัฒนาที่ยั่งยืน; ผู้ประกอบการ

Abstract

This article presents the concept of public service and participation for sustainable development of entrepreneurs to illustrate the link between public service provisioning. The participation of the public in a holistic manner that is related to the University's commitment to developing sustainable entrepreneurs. The results of the study showed that the public service study for sustainable development of entrepreneurs means that the activities organized must be consistent with the needs of entrepreneurs. Public service activities have to be held on a regular basis, taking into account all service users equally and equally. No privileges are applied to any individual or group in a way that is different from the others. It can reduce the cost of organizing events or save money spent. In public service and such activities must be convenient to the service recipients. It does not create too much trouble for service users. Therefore, it will result in sustainable development for entrepreneurs in 3 areas: 1. Social 2. Economic and 3. Environmental. can make the economy grow with quality, develop people to have knowledge have competence and have a better quality of life as a learning society and use natural resources in the amount that the ecosystem can recover back to its original state

Keywords: Public service; Participation; Sustainable development; Entrepreneur

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด โดยได้นำเอาหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้ โดยกำหนดให้ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เพราะคาดการณ์ว่าการแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้นจากสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป การเชื่อมโยงอย่างไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะก้าวกระโดด ประเทศไทยจะต้องเจอความท้าทายต่อการปรับตัว โดยต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพราะประชากรของประเทศยังถือได้ว่ามีความเหลื่อมล้ำอยู่มากอันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแข่งขันในระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่มีพันธกิจในด้านการให้บริการสาธารณะในรูปแบบหนึ่งที่ว่า การให้บริการวิชาการ จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการในการที่จะให้ความรู้ และร่วมกันกับชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับชุมชนและผู้ประกอบการที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้สามารถปรับตัวและสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนภายใต้ข้อจำกัดมากมายจากวิกฤติการณ์ในปัจจุบันที่ทุกธุรกิจต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในกระบวนการผลิต กระบวนการด้านการตลาด

รวมทั้งสถาบันการศึกษาก็เช่นเดียวกันที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน สอดคล้องตามมาตรา 7 “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่เน้นการปฏิบัติ ทำการสอน ทำการวิจัย ผลิตครูวิชาชีพ ให้บริการทางวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่สังคม ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีโอกาสในการศึกษาต่อด้านวิชาชีพเฉพาะทางระดับปริญญาเป็นหลัก” (“พระราชบัญญัติ ว่าด้วยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548”, 2548) รวมถึงการให้บริการสาธารณะในรูปแบบของการให้บริการวิชาการและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการ จากเดิมจัดกิจกรรมแบบห้องสัมมนา มีวิทยากรมาให้ความรู้อย่างใกล้ชิด แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปก็ต้องเปลี่ยนมาเป็นการให้บริการสาธารณะในรูปแบบของห้องเรียนออนไลน์แทน ซึ่งก็มีทั้งประชาชนที่เข้าถึงและเข้าไม่ถึง จึงเป็นความท้าทายอย่างมากที่จะผลักดันและส่งเสริมการบริการสาธารณะเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้และเกิดความยั่งยืนของอาชีพและธุรกิจ

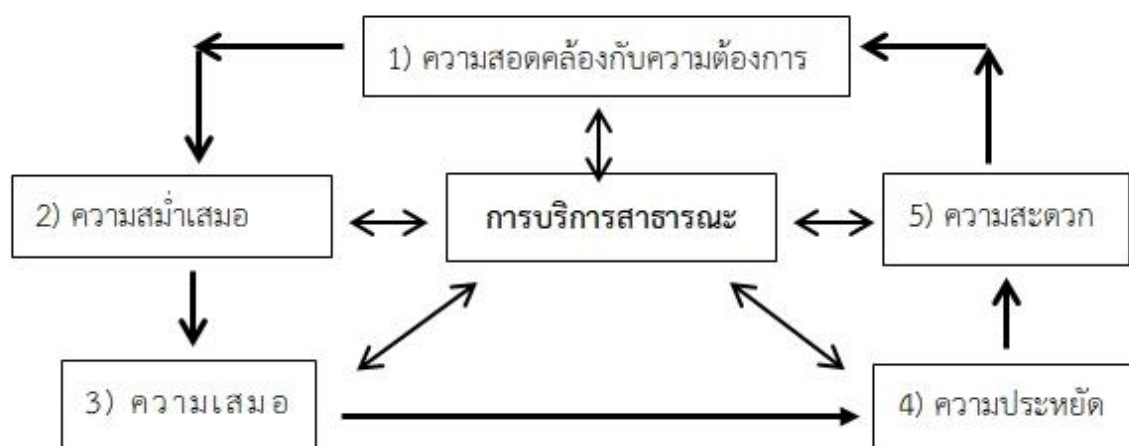
ฉะนั้นเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนและชุมชน รวมทั้งผู้ประกอบการค้า การผลิต ทั้งรายเล็ก รายใหญ่ จึงเป็นช่วงเวลาที่ต้องปรับตัวและหาความรู้เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และหลากหลายมิติ หน้าที่ในการให้บริการสาธารณะของมหาวิทยาลัยที่จะสามารถเข้าถึงชุมชนและเหล่าผู้ประกอบการได้มากที่สุดก็คงจะต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนารัฐกิจของตนเองให้มากที่สุด องค์การสาธารณะในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งมีภาคีเครือข่ายปฏิสัมพันธ์กับชุมชนโดยการให้บริการวิชาการ และเป็นศูนย์กลางบริการวิชาการแก่สังคมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ซึ่งแต่เดิมการให้บริการสาธารณะในรูปแบบของการให้บริการวิชาการนี้สามารถจัดให้ได้แต่เฉพาะประชาชนและชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย แต่ด้วยสภาพสังคมในปัจจุบัน ภาคการคมนาคมที่สะดวก การติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย เครือข่ายและช่องทางการให้บริการจึงเปิดกว้างมากขึ้น ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ จึงเป็นโอกาสให้ชุมชนและประชาชนที่อยู่ไกลออกไปสามารถเลือกรับการบริการสาธารณะจากมหาวิทยาลัย ที่มีองค์ความรู้ ที่สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจของตนเองได้มากขึ้น

ดังนั้นการให้บริการสาธารณะขององค์กรระดับมหาวิทยาลัย ควรมีส่วนสนับสนุนชุมชนและประชาชนในภาคธุรกิจให้สามารถอยู่รอดด้วยการให้ขีดความสามารถที่มีอยู่ของบุคลากรทางการศึกษา โดยทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ และภาคชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประกอบการ ด้วยการให้เครื่องมือซึ่งก็คือ การให้บริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเป็นสื่อกลาง ทำให้ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐทางอ้อมและเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกันอันจะเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด ตรงความต้องการของชุมชนอีกด้วย อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ในบทความนี้จึงได้ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่สำคัญสามประเด็นหลักที่ทำให้เห็นความเชื่อมโยงกันระหว่างแนวคิดและทฤษฎีการบริการสาธารณะ การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ การบริการสาธารณะ (Public Service) หมายถึง กิจกรรมที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม ในสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตหรือเพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ให้ได้รับความสะดวกสบาย โดยถือว่าเป็นภารกิจที่รัฐจะต้องจัดทำ (สุเชาว์ มีหนองหว้า และคณะ, 2563) ได้กล่าวว่า ในการให้บริการสาธารณะนั้น ต้องมีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์และเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน หน่วยงานหรือองค์กรต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการโครงการด้วย (กุลธน ธนาพงศธร, 2537) ได้กล่าวไว้ว่า บริการสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เฉพาะ เมื่อมีความต้องการของส่วนรวมหรือมีผลประโยชน์สาธารณะที่จะต้องดำเนินการและ การบริการสาธารณะ เป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชนและประชาชนที่จะได้รับบริการในเรื่องที่เอกชนหรือวิสาหกิจเอกชนไม่อาจตอบสนองได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีบริการสาธารณะ ในด้านให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยสรุปได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการบริการสาธารณะ (ตามแนวคิดของ กุลธน ธนาพงศธร)

ดังนั้น บริการสาธารณะที่รัฐจัดทำจึงต้องมีลักษณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทั้งสองประการดังกล่าว กิจกรรมใดที่รัฐเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการอยู่อย่างปลอดภัยหรือการอยู่อย่างสุขสบายของประชาชน รัฐก็จะต้องเข้าไปจัดทำกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ รัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้ รัฐจะต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประชาชน ทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานกิจกรรมการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ในลักษณะของ

การเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.1 การมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและความคิดเห็น เพื่อการทำกิจกรรมบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.2 การมีส่วนร่วมวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรม ในโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

2.3 การมีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมประชุมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้เพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็น

2.4 การมีส่วนร่วมดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนได้ร่วมกันออกแรงในการทำกิจกรรม/โครงการ ร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง หรือมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

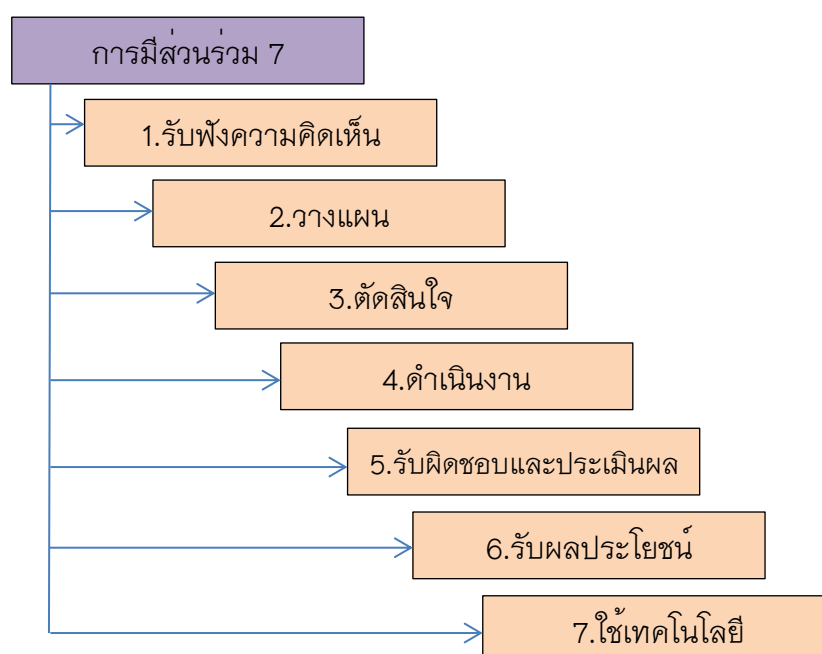
2.5 การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมเข้าไปสังเกตการณ์การทำงาน ของกิจกรรมการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่มาทำงานในชุมชน และมีส่วนในการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ

2.6 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ได้รับผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ จากกิจกรรมโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เช่น โครงการถ่ายทอดความรู้ เชิงช่างฝีมือศิลปกรรม โครงการส่งเสริม สนับสนุน บริการวิชาการ/รับใช้สังคม/ชุมชน โครงการสร้างความร่วมมือจัดโครงการสนองพระราชดำริ โครงการสร้างกิจกรรมการให้บริการวิชาการตามคำร้องขอของประชาชนและชุมชนใกล้เคียง

2.7 การมีส่วนร่วมโดยใช้เทคโนโลยี หมายถึง การที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จากโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติและร่วมกันประเมินผล เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผ่านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่อออนไลน์

สอดคล้องกับแนวคิด ของ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551; อำนวย บุญรัตน์โมตรี และคณะ, 2564) กล่าวว่ากระบวนการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยทั้งสองฝ่ายมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อช่วยให้เกิดการตัดสินใจในทางที่ดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดที่ก่อให้เกิดการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่าบุคคลอื่น ฉะนั้นจึงต้องเปิดกว้างในความคิดเห็นโดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

รวมถึงการจัดการทรัพยากรของชุมชน โดยการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา คำแนะนำ การวางแผนร่วมกัน และดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งสำคัญคือ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้และร่วมตัดสินใจในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงได้แสดงความคิดเห็น แสดงทักษะ การให้ข้อมูล ให้คำปรึกษา คำแนะนำ การวางแผนร่วมกัน และดำเนินงานร่วมกัน และแนวคิดของ (จินตวิรี เกษมสุข, 2557) กล่าวว่า หากสมาชิกในชุมชนมีการติดต่อสื่อสาร พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ก็จะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนของตนเอง

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

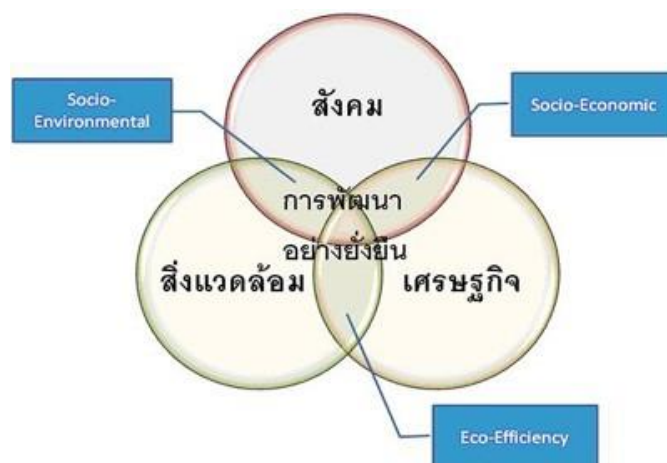
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบัน โดยสามารถรองรับความต้องการหรือความจำเป็นที่จะเกิด แก่ชนรุ่นหลัง ๆ ด้วย ทั้งนี้มาตรฐานการครองชีพที่เลยขีดความจำเป็นขั้นพื้นฐานต่ำสุดจะยั่งยืนต่อเมื่อมาตรฐานการบริโภคใน ทุกหนทุกแห่งคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว (Long-term Sustainability) รวมถึงครอบคลุมมาตรการการรักษามรดกทางทรัพยากรที่จะตกกับคนรุ่นหลังโดยอย่างน้อยให้มาก ๆ พอกับชนรุ่นปัจจุบันที่ได้รับมาและเป็นการพัฒนาที่กระจายประโยชน์ของความก้าวหน้าเศรษฐกิจได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นการพัฒนาที่ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลก โดยรวมเพื่อชนรุ่นหลังและเป็นการพัฒนาที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2538) และแนวคิดของ Barbier ที่กล่าวว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ต้องเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันโดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (Barbier and Burgess, 2021)

3.1 ด้านสังคม หมายถึง การพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล โดยพัฒนาคนให้ปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีสำนึกและวิถีชีวิตที่เกื้อกูลต่อธรรมชาติ มีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรและผลประโยชน์ด้านการพัฒนาและคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง มีระบบการจัดการทางสังคมที่สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย รวมทั้งมีทุนทางสังคมที่อยู่หลากหลายมาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีความสมานฉันท์เอื้ออาทร

3.2 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีคุณภาพ การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นไปอย่างสมดุลและเอื้อต่อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องนำมาจากกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด ลดปริมาณของเสีย ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมไม่สร้างมลพิษที่จะกลายมาเป็นต้นทุนทางการผลิตในระยะต่อไป รวมทั้งเป็นข้อจำกัดของการเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

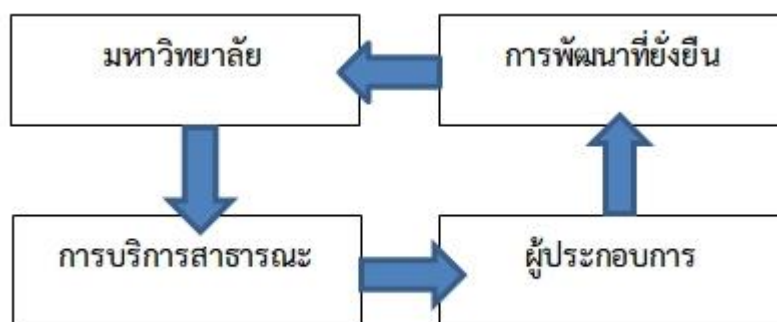
3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขอบเขตที่คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ และสามารถพลิกฟื้นให้กลับสู่สภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมให้มากที่สุด เพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสและมีปัจจัยในการดำรงชีพ ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มุ่งการจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูลรวมถึงการชะลอการใช้และนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ให้มากที่สุด

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน (ตามแนวคิดของ Barbier)

ผู้เขียนกำหนดกรอบในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1. การบริการสาธารณะ ตามแนวคิดของกุลชน ธนาพงศ์ธร (2537) ได้แก่ ความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ความสม่ำเสมอ ความเสมอภาค ความประหยัด ความสะดวก
2. การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดของ Barbier ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 4 รูปแบบที่ทำการศึกษา

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น การบริการสาธารณะและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการ สามารถนำทฤษฎี 4P มาวิเคราะห์ได้ดังนี้ (สิริภากิจ ประพสิทธิ์กุล, 2556)

1. Product โครงการให้บริการสาธารณะการให้บริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยดำเนินการ มีรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือผู้ประกอบการ โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนหรือผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นเหมือนหัวใจหลักของการทำธุรกิจ และอาจจะเป็นบริการที่มีความต้องการของผู้บริโภคและชุมชน มีคุณภาพ มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้รับบริการ

2. Price ในการให้บริการสาธารณะการให้บริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยดำเนินการ มีการให้บริการ 2 รูปแบบ คือ การบริการวิชาการแบบให้เปล่า และการบริการวิชาการแบบคิดค่าใช้จ่าย ซึ่งในส่วนนี้มหาวิทยาลัยมีการกำหนดอัตราค่าบริการที่ไม่สูง ชุมชนหรือผู้ประกอบการ สามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย อีกทั้งชุมชนหรือผู้ประกอบการ รับรู้ถึงศักยภาพความเชี่ยวชาญ ชำนาญการของบุคลากรมหาวิทยาลัยอย่างดี

3. Place ในการให้บริการสาธารณะการให้บริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยดำเนินการ มีที่ตั้งที่ชัดเจน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครอบคลุม ทำให้เกิดความสะดวกสบาย และสามารถช่วยให้ชุมชนและประชาชนประหยัดค่าใช้จ่ายในการเข้ารับบริการได้ โดยชุมชนหรือผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางทั้งเว็บไซต์ โซเชียลต่าง ๆ ทำให้เข้าถึงข่าวสารได้ทันทางที่

4. Promotion ในการให้บริการสาธารณะการให้บริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนช่องทางการตลาด เช่น การให้ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ฟรี สามารถย่นดูข้อมูลได้ตลอดเวลา ช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนและประชาชนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาค และมีการดำเนินงานให้บริการอย่างสม่ำเสมอ

การศึกษาการบริการสาธารณะเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของผู้ประกอบการตามแนวคิดของ กุลชนธนาพงศ์ (2537) ได้กำหนดและพัฒนารูปแบบการบริการสาธารณะผ่านกระบวนการศึกษา ดังนี้

1. ความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่นั้น บุคคลส่วนใหญ่ควรได้รับการบริการสาธารณะที่เป็นประโยชน์และตอบสนองความต้องการ มิใช่เป็นการจัดให้บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

2. ความสม่ำเสมอ ควรให้บริการสาธารณะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ไม่ใช่ทำ ๆ หยุด ๆ ตามความพอใจของผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงาน

3. ความเสมอภาค การบริการสาธารณะที่จัดนั้นจะต้องให้แก่ผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่มีการใช้สิทธิพิเศษแก่บุคคลหรือกลุ่มใดในลักษณะแตกต่างจากคนอื่น ๆ

4. ความประหยัด สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริการสาธารณะ จะต้องไม่มากเกินไปเกินกว่าที่จะได้รับ

5. ความสะดวก สามารถจัดบริการสาธารณะให้แก่ผู้รับบริการจะต้องเป็นไปในลักษณะที่ปฏิบัติได้ง่าย สะดวกสบาย ไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรมากนัก ทั้งยังไม่เป็นการสร้างภาระยุ่งยากให้แก่ผู้ให้บริการมากเกินไป

สรุป จะเห็นได้ว่าการศึกษาการบริการสาธารณะ ควรมีความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ มีการจัดการบริการสาธารณะอย่างสม่ำเสมอและมีความเสมอภาค สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริการสาธารณะได้ และกิจกรรมนั้นมีความสะดวกต่อผู้รับบริการ ไม่เป็นการสร้างภาระยุ่งยากให้แก่ผู้ให้บริการมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับกุลชน ธนาพงศ์ธร (2537) ได้กล่าวไว้ข้างต้น

การบริการสาธารณะจะเกิดการพัฒนายิ่งยืนต่อผู้ประกอบการ จะต้องสามารถสร้างสมดุลระหว่าง 3 มิติของการพัฒนา ได้แก่

1. มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะและมีผลิตภาพสูงขึ้น ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

2. มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน อันเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพกระจายรายได้ให้อ่อนโยนต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะคนที่มียาได้น้อย

3. มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ การปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมในระดับที่ระบบนิเวศสามารถดูดซับและทำลายมลพิษนั้นได้ โดยให้สามารถผลิตมาทดแทนทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไปได้

ลักษณะที่แสดงถึงการพัฒนายั่งยืนว่าเป็นการผสมผสานระหว่างการพัฒนาที่สนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคและยุติธรรม มีการผสมผสานกิจกรรม เพื่อทำให้สังคมเกิดความผูกพันและอนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม คำนึงถึงการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้อย่างสอดคล้องกับชุมชน (วสุธร ตันวัฒนกุล, (2549)

การศึกษาการบริการสาธารณะเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของผู้ประกอบการ คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบ มีการจัดกิจกรรมการให้บริการสาธารณะจะต้องมีขึ้น อย่างสม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่มีการใช้สิทธิพิเศษแก่บุคคลหรือกลุ่มใดในลักษณะแตกต่างจากคนอื่น ๆ สามารถลดต้นทุนการจัดกิจกรรมหรือ

ประหยัดค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ไป ในการบริการสาธารณะได้ และกิจกรรมดังกล่าวจะต้องมีความสะดวกต่อผู้รับบริการ ไม่เป็นการสร้างภาระยุ่งยากให้แก่ผู้ใช้บริการมากเกินไป จึงจะทำให้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อผู้ประกอบการใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสังคม 2. ด้านเศรษฐกิจ และ 3. ด้านสิ่งแวดล้อม สามารถทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้

เอกสารอ้างอิง

- กุลธน ธนาพงศธร. (2537). แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะและการวางแผน (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2538). ประชากรกับการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตวิทย์ เกษมสุข. (2557). หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.
- พระราชบัญญัติ ว่าด้วยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548. (18 มกราคม 2548). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 122 ตอนที่ 6 ก, หน้า 17-45.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน
- วสุธร ตันวัฒนกุล. (2549). การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development). สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2564, จาก www.ph.buu.ac.th/pdf/vasutorn/develop_old.pdf
- สิริภากิจ ประพฤทธิกุล. (2556). ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทักษะคิดและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวที่ประเทศเกาหลีของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุเชาว์ มีหนองหว้า และคณะ. (2563). การบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้บริบทการกระจายอำนาจในรอบสองทศวรรษ. วารสารการเมืองการปกครอง, 10(3), 288-302.
- อำนวย บุญรัตน์โมตรี และคณะ. (2564). แนวคิดว่าด้วยการมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการภาครัฐและท้องถิ่นของประชาชน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 11(3), 33-41.

Barbier, E.B. and Burgess, J.C.. (2021). *Economics of the SDGs: Putting the Sustainable Development Goals into Practice*. New York: Palgrave Macmillan.